

Subject Area
Basic Training

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4682-4693

Arrival
16 November 2022

Published
31 December 2022
Article ID Number
67112

Article Serial Number
22

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sss.67112>

How to Cite This Article
Bostancı, S. & Kaya, A.
(2022). "İlkokul Öğrenci Ailelerinin Çocuklarına Eğitsel Destekleri"
International Social Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:106;
pp:4682-4693

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

İlkokul Öğrenci Ailelerinin Çocuklarına Eğitsel Destekleri

Educational Supports of Primary School Students Families to their Children

Salih Bostancı¹ Ayla Kaya²

^{1,2} Öğretmen., MEB, Manisa, Türkiye

ÖZET

Okullar yer aldıkları çevre ile etkileşim içerisindedir. Buldukları çevreleri etkiler ve etkilenirler. Bu sebeple okulların varlıklarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için uygun bir çevreye sahip olması gereklidir. Okul ile aileler arasındaki uygun bir iletişim, sağlıklı bir çevrenin oluşmasının önkoşulu arasında sayılabilir.

Başarının gelmesi için ailenin okulla ilişki kurması, okulla işbirliği yapması, eğitim sürecinin içerisinde yer alması ve okula destek vermesi gereklidir.

Öğrencilerin okulda geçirdiği zamanın daha verimli olması için ailenin desteğine ihtiyacı vardır. Çocuğun iyi bir şekilde gelişmesi için iyi bir aile ortamı gereklidir. Öğrencilere okulun vermek istediği davranış ve bilgiyi tek başına vermesi imkânı yoktur. Amaçlarımızın istenilen davranışa dönüşebilmesi ailenin katkısı ile doğru orantılıdır. Çalışmamız, anne ve babanın öğrenciye destek vermesinin başarı üzerindeki etkisini görmek için yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile Desteği, İş birliği, Başarı

ABSTRACT

Schools interact with the environment in which they are located. They affect and are affected by their environment. For this reason, it is necessary for schools to have a suitable environment in order to continue their existence in a healthy way. An appropriate communication between the school and the families can be counted among the prerequisites for the formation of a healthy environment.

In order to achieve success, it is necessary for the family to establish a relationship with the school, cooperate with the school, take part in the education process and support the school.

In order for students to spend their time at school more productively, they need the support of the family. A good family environment is necessary for the child's good development. It is not possible to give students the behavior and knowledge that the school wants to impart on its own. The transformation of our goals into the desired behavior is directly proportional to the contribution of the family. Our study was conducted to see the effect of parents' support for students on success.

Keywords: Family Support, Cooperation, Success

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim, insan doğduğu andan itibaren başlar. Eğitim ilk olarak başladığı yer ailedir. Anne ve babalar çocuklarının ilk öğretmenleridir. Çocuk okula başladığında öğretmenler de eğitiminden sorumlu olmaya başlar. Bu noktada çocuğun okula başlaması nedeniyle ailenin sorumluluğu bitmez. Okulda öğretmenle beraber ailenin de sorumluluğu devam etmektedir. Öğretmenler ve aile çocuğun eğitim sorumluluğunu paylaşmaları gerekir.

Çocuğun iyi bir eğitim alması için, okul dışında verilen eğitimle okulda içerisinde verilen eğitimin birbirini tamamlaması gerekir. Bunun için öğretmenlerin ve ailenin birlikte çalışması gerekmektedir. Eğitim tek taraflı bir yapı üzerine kurularak yapılamaz.

Aile ile öğretmenin birlikte hareket etmesiyle evde ve okulda öğrenci için en ideal eğitim ortamları hazırlanabilecektir. Anne ve babaların eğitime katkı sağlamları için çeşitli etkinlikler içerisinde bulunulması gereklidir. Bu etkinlikler toplamına Aile katılımı diyebiliriz. (Şahin ve Ünver,2005)

Günümüz şartlarında iyi bir eğitim almış bireyler olmak zorunluluk haline gelmiştir. İyi bir eğitim alabilmek içinse pek çok bereciye sahip olunması gereklidir. Bu beceriler; kişilerin potansiyeline, yaşadıkları çevreye ve sahip oldukları imkânlarla bağlıdır Buradaki bazı noktaları değiştirme imkânına sahip olunmayabilir. Ancak ailenin vereceği eğitsel desteğin oranı çocuğun başarısını etkileyecek faktörlerden biridir. (Özenç, 2012)

Anne ve babalar çocukların okuldaki başarısını arttırmak ve daha iyi bir eğitim almalarını sağlamak için çocukların sahip olduğu özellikleri iyi bilmeleri gerekir. Çocuklarını tanıma konusunda yetersiz, olaylar karşısındaki davranışları konusunda bilgi sahibi olmayan, istek ile arzularını önemsemeyen anne ve babalar; okulla ilişki kurma, çocuğun hayatın içinde kendini keşfetmesi ve birey olmasının önünde en büyük engeldir. Okullarda uygulanan eğitim siteminde ailenin desteği bir zorunluluktur. Burada ailenin çocuğu tanıması en önemli noktadır. Ailelerin

eğitim desteklerinin öğrenci başarısındaki katkısının neler olabileceğinin farkına varılmaması sebebiyle okulun karar alma süreçlerine yeteri kadar katılmamaları üzerinde durulmalıdır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; İlkokul Öğrenci Ailelerinin Çocuklarına Eğitsel Desteklerinin çocuklarının eğitimi üzerindeki etkisinin öğretmen ve aile görüşlerine göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Öğretmen ve veliler aile desteğini nasıl tanımlamaktadırlar?
2. Öğretmen, ailenin eğitime desteği için neler yapmaktadır?
3. Öğretmen ve velilerin aile desteğinin yeterliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen ve velilerin ailenin eğitim desteğinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri nedir?
5. Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailenin desteğinin önündeki engeller nelerdir?
6. Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailenin desteğinin engellere ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

1.3. Önem

Ailenin çocuğa verdiği destek çocuğun davranışlarını, alışkanlıklarını, öğrenme isteğini ve biçimini etkiler. Bu sebeple okulun ve ailenin çocuğa yaklaşımı ve desteği önemlidir. Bu çocuğun sonraki yıllarda akademik olarak başarısı üzerindeki etkisi büyüktür. Bu önem sebebiyle ilk olarak Türkiye’ de Himaye heyetleri kurulmuştur. Daha sonraları 1947 yılında Okul Aile Birliği Yönetmeliği yayınlanmıştır.

Okul ile aile arasındaki dayanışmanın önemi önemini çok erken fark edilmiş ancak ileri bir düzeyde işbirliği sağlanamamıştır. Çocuklarımızı daha iyi bir şekilde yetiştirmek ve eğitmek için tüm gayreti gösteren aileler, eğitimin kalitesini arttırmak için yapılan çalışmaların düzeylerini belirleyerek etkileri hakkında bilgi veren bir araştırmaya ihtiyaç vardır.

Bu araştırma, ailelerin çocuklarına eğitimsel destek düzeylerini belirlemek açısından önemlidir. Anne ve babaların eğitime destekleri konusunda okul aile işbirliği sağlama konusunu irdelemektir.

1.4. Tanımlar

Aile Desteği: *İlkokul öğrenci ailelerinin, çocuklarının okuldaki başarılarına ilgileriyle onlara destek olması anlamına gelmektedir.*

Aile Katılımı: *İlkokul öğrenci anne-babaların çocukların eğitim sürecinde içerisinde yer almaları.*

Öğretmenler: *İlkokul öğrencilerinin derslerine giren sınıf öğretmenleri olarak tanımlanmaktadır.*

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Aile Katılımının Tanımı

Çocuğun toplumdaki başarısı için en önemli faktörlerden biri ailedir. Aileler çocuklarını iyi yetiştirmek için büyük çaba sarf ederler.(Uzun 2013)

Aile içinde çatışmanın az olması, ailenin çocuğu destekleme çabası ve okulda yapılan etkinliklere katılması okul başarısı açısından büyük öneme sahiptir. Yapılmış olan incelemelerde başarı düzeyi arkadaşlarından düşük olan öğrencilerin aile ilgisinin az olduğu görülmüştür. Ayriyeten ailenin çocuğa olan baskı ve ilgisizliği okul başarısında en önemli faktör olduğu söylenebilir. (Çelenk 2003)

Okul ve aile tamamen farklı çevreleri temsil eder. Aile sadece çocuklarını kapsayan küçük bir çevreyi, okul denilince bir çok farklı aileyi kapsayan ve bu ailelerden gelmiş olan çocukların eğitim öğretiminden mesul kocaman bir toplumsal çevreyi temsil etmektedir. (Özbaş 2013)

Okullar başarı elde etmek istiyorlarsa çevre ile işbirliği içerisinde olmalıdırlar. İş birliği sağlanmak isteniyorsa mutlaka eğitimin içerisine aile katılmalıdır. Aile eğitim içerisine katılmak isteniyorsa ev ile okul arasındaki iletişimi arttırmalı, aileler desteklenmeli, eğitim verilmeli ve aile ders işleyişinin içerisinde olmalıdır. (Oğuz 2012)

2.1.1. İlköğretimde Ailenin Eğitime Katılımı

İlköğretimde çocuğun bireysel özellikleri, okuldan beklenen eğitim, bu eğitim kademesinde ailelerle etkileşimi zorunlu hale getirmektedir. Okul ve aile arasındaki etkileşim deneme yoluyla gerçekleşecek bir uygulama değildir.

Bu dönem çocuğun temelini oluşturacak bir yapıdır. İlköğretim, zorunlu eğitim kapsamında ve 6-14 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır. Bu yaş grubu öğrencilerin karar alma, yaptıkları eylem ve davranışlarından aileleri sorumludur. Çünkü bu yaş grubu öğrenciler çocuk olarak kabul edilmektedir. (Birleşmiş Milletler, 1995).

İlköğretimde öğrencinin okulda gerçekleştirdiği derslerin anne ve baba desteği olmadan pekiştirilmesi güçtür. Burada başarıya bekleniyorsa aile desteğine ihtiyaç vardır. Çünkü aile ile okulun beklentileri ve amaçları farklıdır. Okul ve aile işbirliğinin hedefleri: öğrenme süreçlerinin iyi bir şekilde yapılması, anne ve babanın eğitime karşı olumsuz bakışının iyi yönde değişmesi, çocuğun yapılan etkinliklere motive edilmesi, öğrencinin çevre ile iyi ilişkiler kurması, çevreden kaynaklanan zararların en aza indirgenmesi ve eğitim ortamlarının iyileştirilmesinde aile ile ortaklık olarak sayılabilir. (Bozdağ ve Çapan, 2017)

2.1.2. Aile Katılımı ile Akademik Başarı

Yapılan araştırmalarda ebeveyn katılımı ile başarı arasında güçlü bir ilişkinin var olduğunu ortaya çıkarmıştır. Günümüz şartlarında bile çocuğunun hayatına ne şekilde müdahale etmesi gerektiğini bilmeyen anne ve baba bulunmaktadır.

Akademik başarı için üç çeşit aile katılımı sınıflandırılmıştır. Bunlar okulda katılım, evde katılım ve bilişsel-duygusal katılımıdır. Evde katılım olarak aileler çocuklarının akademik başarılarını arttırmak için çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katılabilir. Beraber parklara, hayvanat bahçesi ve tarihi yerlere geziler düzenleyebilir. Kütüphanelere giderek araştırma yapmalıdırlar. Okulda katılım ise okul ziyareti, veli toplantılarına katılım, okulda gönüllü işlerde yardımcı olmaktır. Bilişsel ve düşünsel katılım çocukların eğitim ve mesleki beklentilerinden oluşmaktadır. (Hill ve Tyson 2009)

Aile olarak çocuklarımıza sosyal, bilişsel, kültürel ve duygusal eğitimlerine vereceğimiz katkı ölçüsünde akademik başarı elde edilebilir. Başarı elde edeceğimiz diye de çok baskıcı olunmamalıdır. Çok baskı çocuklarımızı kaygı ve şiddete itebilir. Ayrıca akademik başarı için sadece okulda verilen bilgiler desteklenmeli, çelişki oluşturacak farklı yeni bilgiler verilmemelidir.

2.1.3. Ailenin Okul İçi ve Okul Dışı Etkinliklerine Katılımı

Ailelerin eğitime katılmaları bir çok şekilde olmaktadır. Bunları okul içi ve okul dışı olarak sınıflandırabiliriz. Tüm bu katılımlar gönüllülük esasına göre yapılmaktadır. Okul içi etkinliklere veli toplantıları, hikaye anlatma, sınıf düzenleme, materyal hazırlama vb. örnekleri sıralayabiliriz. Okul dışı etkinlikler olarak çevre gezileri, kitap okuma, sohbet etme, okulda yapılmış etkinlikleri tekrar etme vb. örnekler sayılabilir. Ailenin eğitim etkinliklerine katılımın en büyük amacı öğrenci başarısını arttırmaktır. Aile katılımı ile yapılan etkinliklerde çocukların zihinsel gelişimleri ile birlikte sosyal ve duygusal gelişimleri de artar.

2.2. Aile Okul İşbirliği

Eğitim ve Öğretim içerisinde öğrencilerin başarılı olmasının isteyen okullar, en az öğretmen kadar aileleri de eğitimin içerisine dâhil etmelidirler. Okul ile ailenin işbirliğine büyük önem verilmelidir. Aile ile iyi bir ilişki kurulamadığından okul aile işbirliği yeterli düzeye ulaşamamakta ve ailenin eğitime desteğini azaltmaktadır.

Etkin ve üst düzey bir okul-aile işbirliğini sağlamak için, okul; ev ziyaretleri düzenleme, aileler ile öğretmenler ve çocukların beraber yapabilecekleri gezi, piknik, araştırma ve okul gecesi gibi çeşitli faaliyetler planlama, ailelerden ders içeriğinde örnek kişi olarak faydalanma, Aileler ile görüşme toplantıları ayarlama, ailelere okulun kütüphane, bilgisayar laboratuvarı gibi alanları kullanma imkanı verme, ailelerin okul ile ilgili bilgilerini almak için anket uygulama, belirli gün ve haftaların kutlanmasında velilere görev verme, bazı zamanlarda kendi sınıflarında gösteriler yapmalarına ve ailelerin bunların gibi çeşitli faaliyetleriyle çocuğunun hakkında bilgi almalarını sağlama, ailelere örnek ders işleyişi yapma vb. faaliyetler düzenleyebilir. (Arslan ve Nural 2004)

Bugün okul-aile işbirliğinin sadece parasal boyutta olması ailelerin okulla işbirliği içerisinde olmasını güçleştirmektedir. Bu sebeple aileler okulla arasına mesafe koymakta ve çocuklarının eğitim konusunda eksik olduğu konuları okul idaresi ve öğretmenlerle görüşme konusunda tereddüt yaşamaktadırlar. Çocukları ile karşılaştıkları problemleri çözmeye büyük sorunlar yaşamaktadır. Ailelerin okula olumsuz bakışlarını değiştiren okullar başarıyı yakalayabilirler.

2.2.1. Ailenin Karar Alma Sürecine Katılması

Ailenin okul yönetimine dahil edilmesi okulda demokrasi kültürünün bir gereğidir. Okulda demokratik bir yapı için en temel şart ailenin katılımı ile mümkündür. Ayrıyeten, ailenin okulda meydana gelen işleyin içerisinde olmak hakkıdır ve okulun eğitimin planlanması üzerinde bilgi sahibi olmak ister. Bunun için okulda yapılan işler ile ilgili ailelere bilgilendirmek, onlara karşı açık olmak öğrenciler üzerindeki ilginin de artmasına sebep olacaktır.

Öğrencilerin beklentileri açısından toplumun tüm eğitim paydaşlarını bilgi sahibi yapmalı ve okula karşı sorumlu oldukları hissi verilmelidir. Okulda demokrasinin yerleşmesi ve tüm canlılara karşı saygı duyan ortam yaratmada ailelerin ve öğrencilerin karar alma süreçlerine katılmalarında işbirliği yapılması büyük önem taşımaktadır. (Özmuşul 2018)

2.2.2. Ailenin Eğitim Düzeyi

Bebeklikten itibaren gelişmeye başlayan zekâ, irsiyetle alakalı bir yetenektir. Çocuğun bireysel zekâ gelişiminde çevre faktörü önemlidir. Ailenin sosyo-ekonomik yapısı yanında eğitim düzeyleri de çocuğun problemler karşısında tutumu üzerinde de etkileri olduğu görülmektedir. Ailelerin, çocukların zekâsal gelişim artırıcı ortamlar sağlayıp, zihinsel uyarışların zamanında yapılmasına yardımcı olması, çocuğun zihinsel olgunluğa kavuşmasına katkı sağlamaktadır. Zekâsını kullanabilecekleri bu tür ortam ve uyarımları alamayan çocuklar zihinsel gelişimlerini sürdürememektedir. Aynı zekâ özelliklerine sahip olmalarına rağmen sosyal, ekonomik ve eğitim düzeyleri aynı olmayan ailelerde yetişen çocukların konuşma, anlama, anlatma ve davranışları arasında büyük farklılıklar olabilir. (Ayhan1997)

Ailelerin eğitim süreçlerinde kabul görmüş olan yeni yaklaşımların ve okullarda öğrencisel boyutta değişen yeni şartların bilinmesi, ailelerin çocuklarıyla okul ile ilgili evde destekleyici iletişim halinde olunması sağlanabilir. Böylelikle aileler çocukların eğitimi konusunda sorumluluk almış olurlar ve eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilirler. Aslanargun ve arkadaşlarının okula ilgi ve eksikliğin nedenleri konusunda yaptığı bir araştırmada, aileler ilgisizliğini nedeni olarak kendi eğitim düzeylerinin yetersizliği ve bilgi eksikliklerinin ön sırada olduğunu göstermiştir. Ayrıyeten Özdayı ailelerin öğretmen ile iletişim halinde olunmasına rağmen çocuklarına yardım etme konusunda neler yapacağını bilmediğini düşünmektedir. Bu konularda öğretmenlerin ve okul idarelerinin önerileri önem arz etmektedir. (Aslanargun 2007)

Ailenin eğitim ve kültür seviyesinin düşük olması, okulla ilgili beklentinin az olmasına ve ilgisizliğin artmasının yanında çocuklarına eğitim desteği konusunda bilgileri de yetersiz kalmaktadır. Bu tür ailelerin okulla sağlıklı bir iletişim kurmak için istekli olmasını engelleyebilir.(Gümüşeli 2004)

2.2.3. Aile ile İletişim Kurma

İnsan sosyal bir varlık olması sebebiyle, yaşadığı topluma adapte olmak zorundadır. Bunu sağlamanın birinci koşulu iletişimdir. Çocuklar iletişim halinde olarak hayatı öğrenir ve yaşamın sosyalliği içerisinde yer alırlar. Bunun aksi durumunda iyi bir iletişim halinde olmayan kişiler toplumdan soyutlanmakta ve yalnızlık çekmektedirler. Özellikle kişilik gelişimin olgunlaştığı ilköğretim düzeyinde iletişimin önemi kritik bir rol almaktadır.

Okul ile aile arasında olumlu bir iletişim kurulabilmesi için okulun aileden ve ailenin de okuldan bazı beklentileri vardır. Bu beklentilerin her iki taraf içinde net ve açık bir şekilde belirtilmesi gerekir. Okul idaresi, öğretmenlerle ailelerin görüşmelerine imkan verecek zaman ve ortamı yaratmalı, sık sık veli toplantıları düzenlemeli ve çeşitli sosyal-kültürel etkinlikler yapmalıdır. Bu sayede okulun veliler tarafından sahiplenerek, herhangi bir sorun meydana geldiğinde sorunun çözümü konusunda ailelerin etkin katılım göstermesi sağlanır. Telefon, sosyal medya, gazete vb. iletişim araçları ile okul aile iletişimi artırılabilir. Ailenin okulda yapılacak olan çeşitli etkinliklerden ve çocuklarının derslerindeki durumu hakkında bilgi verilmesi gereklidir. (Oktay 2020)

2.3. Okul Dışı Öğrenme

Eğitim öğretim içerisinde yer alan kazanımların bir plan ve hazırlık yapılarak okul dışında belli başlı etkinliklerle pekiştirilmesi olarak tanımlanabilir. Müzeler, bilim merkezleri, tarihi yerler, sivil toplum kuruluşları, parklar gibi yerler okul dışı öğrenme ortamı olarak sayılabilir.

Evde öğrenme ortamları doğal ve tarihi yerlerin tanınmasına, öğrenilmesi gereken kazanımların yaparak yaşayarak kavratılmasına, soyut kavramların somut haline getirilmesine, ilgi ile isteğin artmasına ve kişisel becerilerin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Okul ortamlarının dışında yapılan eğitimsel faaliyetlerde başarı elde etmek için planlı ve programlı hareket edilmelidir. Bu yapılmadığı takdirde kazanımları öğretmekten ziyade hoş vakit geçirme ve yeni yerleri görmeden öteye gidemeyecektir. Böylece öğretilmek istenen kazanım öğrenilemeyecektir. Belirlenen hedeflere ulaşmak için öğretmenin hazırlamış olduğu plan dâhilinde ve kademe kademe yapılması gereken bir uygulamadır. Öğretmenin okul dışında öğrenmenin devamı için aileleri çok iyi yönlendirmesi gerekir.(rize.meb.gov.tr)

2.3.1. Ailenin Çocuk Üzerindeki Görev ve Sorumlulukları

Toplumu oluşturan değer yargılarının değişmesiyle ailelerin yapısı da değişime uğramıştır. Bu değişimin eğitimi de etkilemesi ve değiştirmesi normal karşılanır. Meydana gelen değişimler, eğitimin içerisinde yer alan programların revize edilmesine sebep olmuş ve ailenin de eğitim içerisindeki rolleri ve sorumluluğunu etkileyerek farklılaşmasını sağlamıştır. (Kılıç 2009, Akt. Aykol 2019)

Bir çocuğun eğitim hayatındaki en önemli ve ilk basamak ilkököl eğitimidir. Okula geline ilk günkü heyecan, istek ve mutluluk eğitim hayatının önemli bir anıdır. İlkokula başlamadan önce çocuğu okula her yönden hazırlama ailenin en baş görevlerinden biridir. Çünkü çocuk için okul bir bilinmeyendir. Bu sebeple okul ile ilgili olumsuz duygu ve hayallere kapılabilirler. Halbuki çocuk okulla ilgili düşüncelerinin olumlu olması büyük bir gerekliliktir. Bunu sağlayacak yapı ailedir. (Gökyöz 2014 Akt. Akyol 2019)

Ebeveynlerin en önemli görevi, çocuğu büyütürken ihtiyaçlarını karşılamak, iyi bir karakter yapısı sağlamak ve bedensel, sosyal ve zihinsel gelişimine yardımcı olmaktır. Aileler bu amaçlarına ulaşmak için günümüz değişen koşullarına uyum sağlamalı, ailenin genel yapısını gelenek, görenek ve psikolojik bütünlüğünü korumalıdır. Anne ve babaların çocuklarının eğitimine destek olmaları için etkili bir eğitim programına ihtiyaç duyarlar. Aileyi eğitimin içerisinde alamayan eğitim programları ile amaçlanmış olan hedeflere ulaşmak mümkün değildir. (Aksoy 2017 Akt. Akyol 2019)

Ülkemizde ikili eğitimin fazla olması nedeniyle, çocuklar okulda bulunduğundan daha fazla evde zaman geçirirler. Bu sebeple okullarda istenilen hedefe ulaşmak ve verilen eğitimde başarılı olmak için ailenin ilgi ve desteğine ihtiyaç vardır.(Ünal,Yıldırım ve Çelik 2010:62) Ayrıca aile, çocuğun içerisinde bulunan çevreyi, iletişim kurmasını tercih ettiği insanları, gittiği ve gezdiği yerler gibi kararları onun yerine alırlar. Bu da çocuk üzerinde önemli bir faktördür. (Aslan 2002 Akt. Akyol 2019)

Anne ve babalar çocuğunun başarılı olmasını sağlamak için öncelikle çocuğuna zaman ayırmalıdır. Çocuğun çalışmaya başlayarak başarılı olması için iyi bir çalışma planının ve zamanın olması gerekir. Aynı zamanda ailenin de çocuklarının çalışmasına vakit ayırması, onları çalışmaya motive edecektir. İlkokul düzeyinde çocukların planlı ve düzenli çalışması için kendi programlarını yapmada büyüklerinin desteğine ihtiyaçları vardır. Bu plan yapılırken çocuğun ihtiyaçları göz ardı edilmemelidir.(Belir 1993)

Ailelerin öğretmen ile sürekli temas halinde olması, okulda yapılan faaliyetlerin içerisinde yer alması ve destek vermesi okul başarısı üzerinde büyük etkisi vardır. Ailenin görevi okulda yapılan faaliyetlere doğrudan katılmak şeklinde olmayabilir. İzleyici olarak katılarak çocuğunun yanında olduğunu göstermek şeklinde de olabilir. Anne ve babalar okuldaki faaliyetlere destek olarak ve görev alarak okul aile ilişkisini geliştirmelidir. Okul içi ve dışı yapılan yarışma, gösteri ve faaliyetlere katılmaları konusunda çocuklarını destekleyerek başarıları ile gurur duyduklarını hissettirmelidirler.(Yıldırım 2012)

2.3.2. İlkokullarda Ailenin Eğitime Destek Olmasının Amacı ve Faydaları

Okul, çocuğun gelişimindeki en önemli aşamalardan biridir. Okula gitmek çocuk için farklı bir sosyal ortama girmek ve alıştığı ortamdan uzaklaşmaktır. Okulun başlaması ile birlikte çocukta kişiliğini ve benliğini kazanmaya yönelik gayreti çoğalır. İnsani olarak anneden ve babadan ve bir başkasından etkilenir. Çocuk okulla birlikte kendi iç dünyasını tanıır ve çevre ile daha fazla etkileşim içerisinde olur. Bu zamana kadar sadece ailesi varken şimdi dünyada başkalarının da olduğunu farkına varır.

Okula gideceği ilk günlerde çeşitli problemlerin yaşanması gayet doğaldır. Çocuğun okula başlayacağı zamana kadar içinde bulunduğu ve yaşadığı ev ortamından, farklı özellikler taşıyan bir ortama geçmesi hem çocuk hem de aile için bir adapte süreci gerektirir. Bazı çocuklar bu başlangıç dönemini sorun yaşamadan gayet rahat şekilde atlatabilir. Çocuğa okul hakkında önyargı oluşturacak ve gerçekte olmayacak bilgiler verilmemelidir. Yapılan araştırmalar ilkökula başlayan her beş çocuktan dört tanesinin okulun ilk açıldığı gün gerilim yaşadığını göstermektedir. (eyupoglu.k12.tr)

2.3.3. Ailenin Eğitime Desteğini Engellenen Etmenler

Ailenin eğitime katılım göstermesi ev ile okul arasında bir köprü oluşmasını sağlamaktadır. Fakat bu birlikteliğin oluşmasında bir çok engel bulunmaktadır. (Keçeli)

Ailelerin çoğunluğu çocuklarının eğitim süreçleri konusunda bilgi sahibi olmak ister. Fakat bu iletişimin her zaman sağlandığı söylenemez. Oysaki okul ile aile ortaklığının eğitime olan faydalı katkısı unutulmamalı ve bu ortaklığın daha da üst düzeye çıkarmak için elden ne geliyorsa yapılmalıdır.(Erdoğan 2000' den akt.) Olumlu okul-aile

işbirliği eğitimin niteliğini arttıracaktır. Aile ile öğretmenlerin ortaklık yapması ve karşılıklı birbirlerini bilgilendirmesi eğitim ile verilmesi gereken kazanımların kalıcılığını sağlayacaktır. (Selin Koç 1997)

Aile desteğinin okul başarısındaki önemi ve gerekliliği su götürmez bir gerçek olsa bile, okulda görev personel her zaman buna pek önem vermemektedir. Bazı okul çalışanları aile katılımının işlerin paylaşılması olarak görse de, diğer kısım katılımının işlerine engel teşkil edeceğini düşünmektedir. Böyle düşünmeleri ailenin eğitime katılmamasına ve okula farklı gözle bakmalarına sebep olur. Aile katılımının önemi hakkında işlerin engelleyicisi olarak gören okul personelleri de katılımı sadece bağış yapma, çeşitli törenlerde izleyici olarak katılma, veli toplantılarına dahil olma vb. etkinlikler olarak görür ve bu katılımlarının yeter kabul edileceğini düşünürler. Bu yapılanlar aile katılımın önündeki en büyük engel kabul edilir. (Gümüseli 2004)

Moore ve Lasky(2001) ailenin eğitime katılımını engelleyen etmenleri psikolojik ve toplumsal olarak sınıflandırmıştır. Bu nedenlerden birincisi, işbirliğini engelleyen insani duygulardır. Bunlar anne ve babanın okula gösterdiği ilgi, çocuklarına sağladığı destek ve öğretmenlerin ailler hakkında olumsuz düşünceleri yer almaktadır. İkinci neden olan toplumsalda ise okul ile ailenin farklı beklentiler içerisinde olması, aileyi okuldan uzak tutma, işbirliğine ilişkin bir düzenlemenin olmaması sayılabilir. (Keçeli Kayısılı)

Bazı aileler sosyal-kültürel ve ekonomik nedenlerden dolayı öğretmenler ile iletişim kurmada kendilerini rahat hissedemez ve bu sebeple okula sık gelmek istemezler. Bu durumdaki okulların yapacağı iş, anne ve babaların çocuklarına nasıl destek olacağını açıklayarak ailelere güven aşılmalıdır. Bu sayede aile teşvik edilerek katılıma yardımcı olunur.(Finders, Lewis, 1994)

Ailenin katılımını engelleyen durumları incelediğimizde çözümün basit olduğunu görürüz. Çözümün kilit noktası etkili bir iletişimdir. Bu sebeple öğretmenler aileleri çok iyi gözlemlemeli ve ailenin eğitime desteğini engelleyen sebepler hakkında önlemlerini çok önceden almalıdır. Buradan yola çıkarak, okul ile ailenin birbirlerinden ayrı düşünüldüğü görüşün yanlış olduğunu kanıtlayarak, eğitimde aile desteğinin önündeki engel teşkil edecek her şeyin yok edilmesinin gerekliliği anlaşılmaktadır. Bu ilişkilerin sağlam oluşması için atılacak adımları hızlandıracaktır (Argon ve Kıyıcı 2012).

2.3.4. Ailenin Eğitime Katılmasını Arttırma Yolları

Eğitime aile katılımını arttırmak, eğitim kurumlarının standartlarını yükseltmeyi sağlar. Çocukların eğitiminde değişik imkânlar sunulmasına yardımcı olur. Anne ve babaların okulla iletişim kurma ve istekli olarak faaliyetlere katılma sayısı, velilerin daha fazla etkin olmaları ile gerçekleşebilir. Ayrıyeten eğitimcilere, aile katılım ve desteği için hizmet içi eğitim verilerek, bu tür konularda yeni metotlar geliştirmelerine yardım edilebilir. Ayrıca aileler, eğitimciler ve çevre arasında iyi bir iletişime imkan verilmeli, anne-baba desteğinin önündeki engelleri yok edecek davranışlar sergilenmeli (Veli ziyareti, aile eğitimi vb.) ve aileler sürekli olarak bilgilendirilmelidir.

Eğitim Sistemimiz okul ile aile ortaklığını yasalarla güvence altına almıştır. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ilkelerinden birinde, okulların belirlene amaçlarına ulaşması için okul aile işbirliğinin zorunlu olduğu, Okul Aile Birliği Yönetmeliği'nin 5. maddesi'nde ise "Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, okul ile aile arasındaki bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğretmenler arasında işbirliği sağlamak amacıyla okul-aile birlikleri kurulur" hükmü ile devletimizin bu konudaki tavrını net olarak çıkarmaktadır. 15. Milli Eğitim Şurasında ise "Aile Katılım Programları" ve "Ana Baba Okulları Yaygınlaştırmaları" kararı alınmış, hedef kitlenin hem çocuklar hem de aileler olduğu belirtilmiştir (MEB, 1996'dan akt. (Argon & Kıyıcı, 2012) 2003 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine (MEB, 2003) göre her öğrencinin bir velisi olmak zorundadır. Yönetmeliğin genel ilkelerinin altıncı maddesine göre veliler, iş birliği, iş bölümü, seçme, seçilme, katılma ve düşüncelerini açıklayabilme gibi demokratik kuralların uygulandığı bir okul ortamının oluşturulmasında temel paydaşlardan biridir. Ayrıca aynı maddeye göre eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin kurul ve komisyonlarca yürütülmesi velilerin de gözetim ve denetimine açık tutulmalıdır (MEB,2003)

Bu konuda okul yönetiminin de üzerine düşen bazı görevler vardır. Okul idaresi, ailelerin katılımını sağlamak için onları okula davet etmeli, öğrenciler ile yaşanan problemleri karşılıklı çözüm yolları aramalıdır. Okul ile alınan kararlarda ailenin de katkısı alınmalıdır. Çocukların akademik olarak başarı sağlaması için onlara da aktif roller verilmelidir. Okul aile birlikleri idare kontroülünde iyi bir şekilde çalışması sağlanmalıdır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma bütüncül tek durum desenli nitel bir durum çalışmasıdır. 1. Sınıf öğretmenleri ve öğrenci aileleri ile görüşlerine yer vermek amacıyla nitel çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Ayrıca bu nitel çalışma yorumlayıcı paradigma temel alınarak hazırlanacaktır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, Manisa ili Gölçümlü İlçesi Atatürk İlkokulu'nda görev yapan 4 adet 1.sınıf öğretmeni ve her sınıftan 5 aile (toplam 20 veli) araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi ve ölçüt örnekleme tekniği ile gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler Ö1, Ö2...Ö4; aileler ise A1, A2, A3, ..., A20 olarak adlandırılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Öğretmen ve Veliler Aile Desteğini Nasıl Tanımlamaktadır?

Ö2 aile desteğini olmazsa olmaz olarak tanımlamıştır. "Öğrenci başarısında günümüz şartlarında olmazsa olmaz bir durumdur aile desteği." Yine Ö4 "Bir bireyin olumlu kişilik özelliklerine sahip olabilmesi, doğru alışkanlıklar kazanabilmesi ve bilinçli yetiştirilmesi eğitim hayatında sürdürülebilir bir başarıya dönüşmesi olarak tanımlamıştır." Tüm bu olumlu özelliklerin kazanabilmesinde en büyük pay sahibinin aile olduğunu belirtmiştir.

"Öğrencinin ailesine güven, sevgi ve saygı duymasını sağlayacak bütüncül bir yaklaşımdır." (Ö3)

Öğretmen Ö1'de aile desteğini üç ayaklı bir masaya benzeterek bu ayaklardan birinin de aile desteği olduğunu belirtmiştir.

A4 aile desteğini kısaca sevgi, saygı dürüstlük ve anlayış olarak tanımlamıştır. A1 ise her çocuğun eğitim hakkına sahip olduğu ve eğitimin ise ailede başladığını belirtmiş. Aile desteğinin özgüvenli bireyler yetiştirme olarak tanımlamıştır. A3 ve A10 ise doğru bir aile desteğinin eğitimde başarı ve mutluluk getireceğini belirtmişlerdir. A7 "Eğitimde ailenin önemi çok büyüktür. Çocuk üzerinde verilen destek, aileden gördükleri eğitimi için örnek birey olmak" olarak tanımlamıştır.

A13 "Bireyin özgüvenini yükseltmek amacıyla doğru davranışların sözel pekiştiriciler kullanarak güçlendirilmesi durumu olarak tanımlanır. Yanlış davranışların düzeltilmesi için de bireye rehberlik yapılır. Aile desteğini arkasına alan çocuk öğrenme için atacağı adımları sağlam atar. Burada destek ve tam bağımlı öğrenme arasındaki ince çizgiye dikkat edilmelidir."

A6, Eğitimde aile desteğinin çok önemli olduğunu "Çocuğun her zaman yanında olmak ve yanında olduğunu hissettirmek" olarak tanımlar. A14 "Ailenin öğrenciyi her anlamda maddi ve manevi destek sağlayıp yanında olmalı ve sinirlenmeden anlayıp-dinleyerek öğrencinin yanında durmak" olarak tanımlamıştır. Ancak A12 ise sadece maddi imkânlar ile yanında olmanın yanında asıl olanın maddi destek olduğunu düşünmektedir. "Maddi imkanlarınız olmasa da onun okumasını destekliyor, elinizden geldiğince derslerine yardım ediyor, moral, güç ve motivasyon sağlamak olduğunu" belirtiyor. A15 "Öğrencinin eğitimi için gerekli olan materyallerin sağlanması. Sağlıklı okul hayatı için gerekli doktor bakımı, sağlıklı beslenme ve vitamin desteği verilmesi. Öğrencinin yeteneklerinin fark edilip, ortaya çıkartılmasına destek olmak" olarak tanımlamıştır.

A19 aile desteğini çocuğun kapasitesini çıkarmada etkin rol oynadığını düşünmektedir. "Aile desteğinin çocuğun öğrenme kapasitesinde etkili olup, çocukların daha güvenli hissetmek olarak tanımlamıştır. A9 ise çocuk eğitim ve yetiştirilmesinde ailenin sorumlu olduğunu belirtmiştir. Çocuğun motive olması ve ilgi duyması olarak tanımlamıştır.

4.2. Çocuğunuzun Eğitime Desteği İçin Neler Yapmaktasınız?

A12 çocuğuna destek konusunda "İlk başta büyük bir sabır gösteriyorum. Çünkü ilkokul olduğu için eğitimin daha ilk aşamasındalar ve sürece hazırlanmakta zorluk çekebiliyorlar. Ödevlerine destek oluyoruz. Ayrıca uygun çalışma ortamı ve okul araç-gereç temini sağlıyoruz. Manevi gücüde veriyoruz. Ne zaman yardım isterse yanında olacağımızı biliyor." yaptıklarını belirtiyor. A7 Ailece kitap okumak ve "çocuğumun kendini geliştirebileceği kurslara dahil olmasını sağlamak" olarak destek olduğunu belirtmiştir. A19 soruya verdiği cevapta "Anlamadığı konuları tekrar anlatarak yardımcı olmaya çalışıyorum. Onunla birlikte kitap okuyarak ona rol olmaya çalışıyorum." demiştir.

A1 iki çocuk annesi olduğunu belirterek ilk olarak onları anlamak ile başladığını belirtmiştir. Daha sonra "Eğitim hayatları boyunca maddiyattan önce maneviyat diyorum. Ders tekrarları ve ödevlerin takibini yaparak sorumluluklarını yerine getirmeleri konusunda farkına varmalarını sağlıyorum." şeklinde açıklamıştır. Yine A14 "maddi ve manevi elinden geldiğince yanında olmaya ve yardımcı olmaya çalışıyorum. Ders yaparken çocuğumun yanında olmak gibi. Derslerini kontrol etmek ve soruduğu sorulara yardımcı olmak gibi." çocuğuna destek olduğunu belirtmiştir.

A2 maddi ve manevi her tür desteği verdiğini belirterek çocuğun daha küçük olduğunu bu sebeple kitaplar ile desteklediklerini belirtmiştir. “Daha sonraki zamanlarda kurslarla gerekirse özel derslerle desteklemeyi” düşündüklerini belirtmiştir.

Ailelerimizin çoğu benzer cevaplar vermiştir. Bir çoğu eğitime desteği sadece ders yaparken yapmaları gereken bir görevmiş gibi algılamaktadırlar.

4.3. Öğretmen ve Velilerin Aile Desteğinin Yeterliliğine İlişkin Görüşleri Nelerdir?

Ö1 eğitimin üç ayağı olan saç ayağı modelini benimseyen veliler için desteğin yeterli olduğunu düşünmektedir. Aksi halde “Çocuk dünyaya getirmenin bilincinde olmayan ya da nasibini Allah verir deyip geçen velilerin desteği neredeyse yok boyuttur.” şeklinde belirtmiştir. Bu durumda aile desteğinin bazı öğrenciler açısından hiç olmadığını göstermektedir. Ö3 bu konuda aileyi okula getirebilirsek, birlikte toplantılar, görüşmeler vb. etkinliklere katılırsa ve ortaya çıkan sorunları ortak bir dille çözmeye çalışırsak desteği yeterli olacağını düşünmektedir. Bu da bize destek konusunda iletişimin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Ö3 “Bazı ailelerin çocuklarına yeterli ölçüde destek olurken, bazıları hiç destek olmamakta” demektedir. Böyle olunca da öğrenciler arasındaki başarı farklarının oluştuğunu belirtmektedir. Diğer taraftan Ö2 ise ailelerin nasıl yardım edeceği konusunda bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Belli yaş üstü velilerin destek olacakları yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir.

Bir çok aile eğitime destek konusunda kendisini yeterli görmektedir. A4, A7, A5, A11 kendilerini bu konuda yeterli görmüşleridir. A18’ nın dediği gibi “Çocuğun eğitim hayatında başarılı olmasının en büyük sebeplerinden bir tanesi aile desteğinin yeterliliğidir. Aileden destek bulamayan çocukta özgüven eksikliği vb. sorunlar meydana gelir. Bu da çocuğun başarısız olmasına neden olur” Başarısızlıkta hata hep karşıda aranmaktadır. A6’da ben başarıya bakarım demekte. Çocuk başarılıysa yeterli desteği vermişimdir diye düşünmektedir.

A2’ da sadece aile desteği ile başarının her zaman elde edilemeyeceğinden bahsetmektedir. Bu konuda “ Tabi ki bazı şeyler sadece aile desteği ile olmuyor. Bunun için çocuğun içinde okuma ve başarıya odaklı olup, azimle çalışması gerekir. Aile ne kadar bütün imkanlarını sunsa da biraz da çocuğun içindeki başarı isteğine bağlı.” düşünceleri bulunmaktadır. Aynı düşünceleri A10’ da şu sözler ile “Aile ne kadar desteklerse desteklesin çocuk bir şeyleri öğrenmek ya da yapmak istemiyorsa aile desteği yetmeyebilir.” belirtmiştir. Yeterliliğin sadece aile olgusunda düşünmemektedir. Çocuk içinde yeterliliğin olması gerektiğini belirtmiştir. A14 ise yeterlilik konusunda öğretmenin de devreye girmesi gerektiğini düşünmektedir. Ailenin yanında öğretmeninde rolünün olduğunu ve öğretmenlerin ailelerden daha önce geldiğini düşünmektedir. Bu soruya cevaben “Çocuk üzerinde sadece aile desteği yeterli olmaz. Çocukların aileleri kadar öğretmenlerine de ihtiyaçları vardır. Öğretmenlerin çocukları üzerindeki desteği aileden önce gelir. Aile evde destek verir. Öğretmenler ise okulda eğitirler ve öğretirler.” demektedir.

A19 bu soruya “Aile çocuklarına iyi bir gelecek sunmak adına bilinçli ebeveynler olmalıdırlar. Eğitim düzeyleri yeterli seviyede olmalıdır.” şeklinde cevap vermiştir. A19’ ya göre yeterliliğin birinci şartı ailenin eğitimi düzeyleri ile alakalıdır. A12’da yeterlilik için eğitim durumu üzerinde durmuştur. “Ödev yardımına veya bilgi öğretimine ailenin eğitim durumunun etkili olduğunu düşünüyorum.” demiştir.

A15 bu soruya “ Aile desteği, öğretmen-veli işbirliği içinde ilerleyip öğrencinin kabiliyetleri, ilgi alanları doğru tespit edilip, gerekli yönlendirmelerin yapılmasıyla yeterli olacaktır.” şeklinde cevap vermiştir. Yeterliliğin öğretmen veli işbirliği içinde oluşacağını ve istenilen seviyeye geleceğini belirtmiştir.

4.4. Öğretmen ve Velilerin Aile Desteğinin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri Nedir?

Öğretmen katılımcıların tamamı aile desteğinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Bu konuda Ö4’ de “Çocuğun okul başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biri de ailenin desteğidir. Çocuk, okul ve öğretmen üzerine düşeni tam olarak yapsa da başarının sağlanması ve sürdürülebilir olması için aile de üzerine düşeni tam olarak yapmalıdır.” şeklinde belirtmiştir. Bu soruya Ö3 “Eğer aile göstermelik bir ilgilenme sergilemiyor, öğrenim hayatı boyunca yol gösteriyor ve destek oluyorsa öğrenci öncelikle mutlu sonrasına ie ne istediğinde kararlı ve başarılı oluyor.” diye cevap vermiştir. Ö1 ve Ö2’ de başarı konusunda aile desteğinin şart olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların çoğunluğu aile desteğinin başarı ile doğru orantılı olduğunu düşünmektedir. Bu konuyu A13 çok güzel bir şekilde ifade etmiştir. “Ailesini desteğini arkasına alan bir öğrencinin derslerinde başarılı olması muhtemeldir. Çocuğun ilgi ve beceri alanlarını bilen, gelişimini destekleyen, hedeflerini belirlemesine rehberlik eden ailelerin çocukları daha başarılı olacağı düşünülmektedir.”(A13) Bu soruya A7 ise “Aile ne kadar destek

verirse başarı o kadar artar. Sıkmadan, bunaltmadan çocuğun algı ve yeteneklerini göz önünde bulundurarak ona gereken özgüveni aşılmalıyız.” cevabı vermiştir.” Çocuğun kapasitesi oranında destek yapılmalı ve kapasitesinin üzerinde bir başarı beklenmemeli, demektir.

A12 ise her türlü desteğin öğrenci gelişiminde etkili olduğunu düşünmektedir. Başarının devamlılığı için aile desteğinin şart olduğunu söylemektedir. “Eğitimin ilk aşamasında oldukları için öğrenci takibi çok önemli. Yaptığı etkinlik, edindiği bilgiler açısından sürekli gözlenmeli.”

A19 Ailenin desteğinin en az okuldaki eğitim kadar önemli olduğunu belirtmiştir. Çocuğun aile desteğini hissettiğinde daha özgüvenli ve başarılı olacağını düşünmektedir. Yine bu konuda A17“Aile desteği gören öğrenci özgüvenli olur. Hata yapmaktan korkmaz. Ailesi tarafından desteklenen çocuk başarılı ve istekli olur. Bu sebeple her şeyi isteyerek yapar ve başarı seviyesi artar.” diyerek eğitime desteğin önemini açıklamıştır.

A16 “Çocuğun ilgi, beceri alanlarını bilen, gelişmesini destekleyen ve rehberlik eden ailelerin çocukları daha başarılıdır.” Ailelerin eğitime destek konusunda en büyük yaptıkları hatanın diğer çocuklarla kıyaslama olduğunu söylemiştir. Bundan da çocukların olumsuz etkileneceğini belirtmiştir. A18 iyi bir aile desteği olan öğrencilerin her konuda daha başarılı olduğunu söyleyerek, “Gerek derslerinde, gerek arkadaşları iletişiminde, gerek büyüklerine karşı olan saygısı vb. gibi her konuda kendini belli eder.” bu konudaki görüşünü belirtmiştir. A15 desteğin planlı ve istikrarlı çalışmaya sebep olacağından başarının da aynı oranda artacağını söylemiş ve ailenin öğrencinin eksik olduğu konuları fark ederek, bu açığı kapatması gerektiğini düşünmektedir.

4.5. Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailenin Desteğinin Önündeki Engeller Nelerdir?

Bu konuda Ö2 öncelikle anne ve babaların eğitim durumlarının aile desteğindeki ilk engel olarak görüyor. Çocuk ile ailenin yaş farklarının fazla olması ve ailenin eğitime desteğinin önemini kavrayamaması olarak görüyor. Ö1 ise yetiştikleri ve yaşadıkları çevreyi önemli etken olarak belirtiyor. “Dezavantajlı bir ortamda yetişmişse eğitime o denli uzak olmakta. Bu uzaklıkta destek konusunda olumsuz sonuçlar göstermektedir.”

Ö4 bu soruya “Ailenin yeterli ölçüde destek olmamasındaki en önemli sebepler; eğitimsizlik, ekonomik yetersizlik, önceliklerin başka olması diyebiliriz. Tabi bir de günümüz için sosyal medya, internet bağımlılığını da unutmamak gerek.” cevap vermiştir. Teknolojiyi de aile desteğinin önünde bir engel olarak görmüştür.

Ö3’ de ailelerin çocuklarını okutmaya çok hevesli olmadıklarını belirtmiş ve bunun destek konusunda bir engel olduğunu söylemiştir. Anne ve babaların çocuk ile birlikte eğitim almaya yatkın olmadıklarını belirtmiştir. “Daha çok akademik başarıya odaklandıkları için biraz başarısızlığı olan öğrenciden umudu çabuk kesiyorlar.” Bu çocuk okumaz diyerek desteklerini çekiyorlar, demiştir.

Bu soruda görüşme yaptığımız katılımcılar arasına farklı düşünenler olmakla birlikte çoğunluğunun hem fikir olduğu maddi yetersizlik, iş yoğunluğu ve eğitimsizliktir. Örneğin: A7 “Maddiyet bir engeldir. Her çocuk aynı koşullarda eğitim almamaktadır.” Yine A3 “Maddi ve fiziki imkânların yetersizliği, gelir güvencesinin olmaması, ailelerin maddi zorluklar açısından okula maddi destek vermemesi.” olarak görmektedir. A8’ da bu soruya maddiyat diyen ailelerdendir. “Ailenin eğitime desteğinin önündeki en önemli engel maddiyattır.” Eğitime engeli İlgisizlik ve iletişimsizlik olarak görmektedir. A1 ve A14’ de eğitime karşı tek engelin maddiyat olduğunu görmekteler. A6, A7 ve A19 ise ailenin eğitim durumlarının eğitimdeki en büyük engel olarak belirtmişlerdir. A15 “Yoğun iş hayatı, ailede bilinç eksikliği, ailenin destekleyici materyallere ulaşmadaki maddi güçlük ve ailede var olan ve devam eden ahlaki bozukluk.” olarak belirtmiştir. Yine A12 ailenin eğitim durumu, maddi imkânlar ve çevresel faktörler olarak sıralamıştır.

A16 ailenin eğitime desteğinin önündeki engelleri şu şekilde sıralamıştır. “Ailelerin yoğun iş temposu içinde olması, ailenin eğitim düzeyi, Ailenin ekonomik durumu, öğretmenlerin velilere karşı yol gösterici olmaması, öğretmenlerin ilgisiz ve bilinçsiz şekilde davranarak velileri hoşnut etmemesi, okul ekipmanlarının eksik olması, eğitim sistemi kaynaklı standart uygulamaların olması”

A10 eğitime desteğin önündeki engelin çalışan anne ve babalar olduğunu belirtmiştir. “Çalışan anne ve babaların çocuklarına yeterince zaman ayıramamaları”

A17 eğitime destek konusunda bir çok engelin olduğunu ve en önemlilerinin “kalabalık aile olmak” olarak belirtmiştir. “Çekirdek ailelerde çocuğa ilgi artar. Ancak geniş ailede anne ve babaya bir çok görev yüklenir ve bu sebeple çocukla ilgilenmeye kalan zaman kısıtlanır.”

A18 bu soruya “aile içindeki anlaşmazlık, anne babaların ayrılması ve eşlerin ikinci evlilik yapması gibi durumlar” olarak cevaplamış ve desteğin önündeki en büyük engelin ailenin kendisi olduğunu belirtmiştir.

A5, A4 ve A11 ise eğitime aile desteğinin önünde hiçbir engel görmemişlerdir.

4.6. Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailenin Desteğinin Engellerine İlişkin Çözüm Önerileri Nelerdir?

Bu soruya tüm öğretmen katılımcılar aileye eğitim verilmeli olarak cevap verdiler. Ö4 “ Ailelere yönelik seminerler düzenlenerek gerekli ve yeterli bilinç oluşturmaya çalışılmalı. Aslında bu konunun önemini kavrayabilmeleri için önce aileler eğitilmeli.” Şeklinde belirtmiştir. Ayrıca Ö1 bu verilen eğitimlerin sadece video seyretme şeklinde değil de uygulamalı görevler şeklinde olması gerektiğini belirtmiştir. Ö2’ de eğitim verilmeli ve veli desteğinin mutlaka hissettirilmesi gerektiğini söylemiştir.

Ö3 ise “İlköğretim süresince akademik başarı ölçülmesi yapılmamalıdır.” diyerek veli ve öğrencileri bir yarış içerisine sokmamanın gerektiğini belirtmiştir. Okul öncesinden itibaren ailelere eğitime başlanması gerektiğini ve ilköğretime velinin hazırlanması gerektiğini düşünmektedir.

A17 aile eğitiminin öneminden bahsederek “Ailelerin de eğitim seviyesi artmalı. Böylece ebeveynler çocuklarıyla ilgilenmenin onlarla vakit geçirmenin çocuk üzerindeki etkisini nasıl arttırdığını kendileri gözlemlemeleri desteğe ilişkin önemli çözüm olabilir.” Ailenin eğitiminin gerekli olduğunu belirtmiştir. Yine A15’de öğrencilerin okul hayatına başlamadan önce anne ve babalara eğitici seminerler verilmesi gerektiğini belirtmiştir. A3’ de bu soruya “Yöneticiler aracılığı ile aile eğitim kursları açılarak ailelerin daha çok bilinçli olması sağlanmalı.” şeklinde cevap vermiştir.

A13 farklı bakış açısıyla desteğin farklı boyutlara gitmemesi gerektiğini belirtmiştir. “Ebeveynler çocuklarına destek olacağı derken çocukların doğrudan ödev yapıcı moduna girmemelidirler. Öğrencinin yaptığı ödevleri yanlış da olsa silip kendileri yapmamalıdır. Aile, dışarıdan bir teknik direktör edasıyla yönlendirmeli ama saha içine girip oyuna müdahale etmemelidir.”

Bir diğer katılımcı olan A8 iletişimin öneminden bahsederek ailelerin çocuklarına daha çok ilgi göstermeleri gerektiğini belirtmiştir. “Ailelerin çocuğu daha çok anlama daha çok iletişim ve ilgi göstermesi. Eğitime devlet desteğinin verilmesi ve eğitime teşvik edilmesi.” A16’ da iletişim kanalları oluşturulmalı ve bu kanalların etkin olarak kullanılması gerektiğini söylemiştir. Çözüm önerilerini şöyle sırlamıştır:“1. Her ailenin ve okulun koşullarına uygun olarak iletişim kanalları oluşturulmalı. 2. Okullara temel kararlar almada daha çok yetki verilmesi. 3. Okul yönetimlerinin velilerden maddi destek talebinin önüne geçilmesi. 4.Öğretmenlerin ve ailenin çocuklara karşı yol gösterici, ilgili ve destekleyici olmalı.”

A12 hem eğitim hem de iletişim üzerine durmuştur. “Çocukta çok büyük başarılar var ise aileye kurs ve danışmanlık hizmetleri verilerek çocuk ile iletişim kurmaları sağlanabilir. Ayrıca bilgi seminerleri ve uzman görüşleri ile de destek sağlanabilir.”A7’ de devlet okullarının şartlarının iyileştirilmesinin desteği arttıracığını belirtmiştir.

A5, A4 ve A11 ise eğitime aile desteğinin önünde hiçbir engel görmediklerinden dolayı herhangi bir çözüm önerileri bulunmadığını belirtmişlerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Çocuğun eğitiminde öğretmenin ve okulun tek başına yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Eğitimin üçlü sacayağını okul, öğretmen ve aile olarak tanımlarsak eğitimin ayrılmaz bir parçası olan ailenin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Aile desteğinde farklı yöntem ve teknikler söylenebilir. Bu desteğin çocuğun ihtiyacına ve beklentisine göre değiştiğini söyleyebiliriz. Velilerin eğitime katılımını ve desteğini sağlamak için öncelikle veli ile doğru iletişim kurulması gerekmektedir. Buda velinin eğitim sürecine katılımıyla olacaktır. Veli öncelikle çocuğunun eğitiminde hangi role sahip olduğunu bilmelidir. Ne yapması gerektiğini bilmeyen veli çoğunluktadır.

Okul-aile işbirliğini engelleyen bazı etkenler tespit edilmiştir. Ailelerin hangi konuda ne derece destek olmaları gerektiğini bilmemeleri bir etkidir.

Velilerin çocuğun eğitimindeki sorumluluğu almayıp her şeyi okuldan ve öğretmenden beklemeleri de bir etkidir. Velilerin çocuğunu yeterince tanımaması, bulunduğu yaş grubundaki çocukların gelişim özelliklerini, ilgi ve eğilimlerini bilmemeleri onlara destek olmalarını engellemektedir.

Etkili bir zaman planlaması ve yönetimi konusunda velilerin yetersiz olduğu görülmektedir. Çocuklarına destek olabilmeleri için uygun zaman ayarlanmalıdır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Okul ve Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öncelikle velilere uygun eğitimler verilerek çocuklarını ve gelişim dönemlerini iyi tanımları sağlanmalıdır. Çocuğun eğitiminde üzerlerine düşen sorumluluklar uygun bir dille anlatılmalıdır. Onların desteği olmadan eğitimin tamamlanmayacağı belirtilmelidir. Okulda çeşitli etkinlikler düzenlenerek veliler eğitim sürecine aktif dâhil edilmelidir. Öğretmen velilerini iyi tanımalıdır. Okulu ve amaçlarını tanıtarak yapılan çalışmalardan velileri haberdar etmelidir.

5.2.2. Velilere Yönelik Öneriler

Okul ve öğretmenlerle iletişim halinde olunmalıdır. Çocuğun eğitimi için sorumluluklarını fark ederek bu konuda okula destek verilmelidir. Öncelikle her veli çocuğunu iyi tanımalıdır. Mevcut durumu fark edip, ihtiyaçları doğrultusunda destek olmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Akyol, B.G (2019) öğretmen ve veli Görüşlerine Göre Ailenin Eğitime Katılımı. Yüksel Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
2. Argon, T. ve Kıyıcı C.(2012) *İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 80-95
3. Argon, T. ve Kıyıcı C.(2012) *İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 80-95
4. Arslan, Ü. ve Nural E. (2004). *Okul Öncesi Eğitiminde Okul-Aile İşbirliğinin Önemi*, Milli Eğitim, 162, 99-108
5. Aslanargun, E.(2007). *Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma. Sosyal Bilimler Dergisi*.
6. Ayhan, H.(1997) Eğitim Bilimine Giriş. Şule Yayınları. 2. Basım İstanbul
7. Beler, F. (1993). *Anne-babaların çocuğun okul başarısına yardım ve katkıları*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.
8. Bozdağ, H. ve Çapan A.S.(2017) *İlköğretim ve Okul Öncesinde Yapılan Aile Katılımı Çalışmalarının İncelenmesi*. İstanbul Aydın Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi. Özel Sayı.
9. Burns, C.P., Roe B.D. ve Ross E.P. (1992). *Teaching Reading in Today's Elementary Schools*. Boston Houghton Mifflin Company.
10. Çelenk, S.(2003) *Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması*. İlköğretim Online Dergisi. 2(2): 28-34.
11. Doğan, M.F. (2021) *İlkokul 1. Sınıfta aile katılımı: Sınıf öğretmenlerinin görüşleri*. Türkiye eğitim Dergisi. Cilt:6 Sayı:1 s. 217-229
12. Doğan, U.C (2018) *Ailenin Katılım ve desteği ile İlkokul Öğrencilerinin İngilizce Dersi Akademik başarıları Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
13. Eyüpoğlu Eğitim Kurumları. Rehberlik Servisi. <http://eyuboglu.k12.tr/dosyalar/akademik-hayat/yayinlarimiz/rehberlik-postasi/2007080101.pdf>
14. Fan, X. ve Chen, M. (2001). *Parental involvement and students' academic achievement: Metaanalysis. Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
15. Flores, S. (2016). Parental involvement strategies for student achievement success in elementary school as recommended by parents and experts. Doctoral dissertation, University of La Verne.
16. Gümüşeli, A.İ.(2004) *Ailenin Katılım ve Desteğinin öğrenci Başarısına Etkisi*. Özel Okullar Birliği Bülteni.
17. Hill, N. E. ve Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: a meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*,
18. Kaysılı-Keçeli, B. (2008) *Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Özel Eğitim Dergisi. 9(1) 69-83

19. Kılıç, Ç. (2010). Aile eğitim programları ve Türkiye'deki örnekleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1): 99-111
20. Oktay, F. (2020). Okul ve Aile İletişimi: Okul Öncesi Eğitim ve Ebeveyn İlişkileri Örneklemi. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 5 (2), 113 – 122
21. Oğuz, K. (2012) *İlköğretim okullarında aile katılım: Ölçek uyarlama*, (yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
22. Özbaş, M. (2013) *İlköğretim okulu yöneticilerinin ilköğretim birinci sınıf öğrenci ailelerinin okul yaşamına katılım eğitimi konusundaki görevlerine ilişkin veli algıları*. Eğitim ve Bilim dergisi
23. Özenç, E. (2012). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin işlevsel okuryazarlık düzeylerinin aile değişkeninin özelliklerine göre incelenmesi*. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*
24. Özmuş, M.(2018) *Okul Yönetiminde Karar Sürecine Öğrenci, Veli ve Personelin katılması: Paylaşımçı Liderlik Bakımından Bir Analiz*. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi:Kuram ve Uygulama* 1(8), 94-108
25. Rize Meb. <http://rize.meb.gov.tr/rista/okulumrize.asp>
26. Uzun, A. (2013) *Aile katılımı odaklı matematik destek programının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-71 aylık çocukların matematiksel kavram edinme etkisinin incelenmesi*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
27. Tezel Şahin, F ve Ünver, N (2005). *Okul Öncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı*. Kastamonu Eğitim Dergisi. 23-30. Cilt:13 No:1